

HØRING: LOV OM OMSETNING AV BØKER (BOKLOV)

Det Kongelige Kulturdepartement, ref.: 2013/0053

HØRINGSSVAR FRA:

 juritzen forlag
juritzen forlag as org nr. 882678032

 juritzen jr
juritzen jr as org nr. 999548407

 Improba
FORLAG
Improba forlag as org nr. 899548302

Av: Arve Juritzen,
Oslo, 15. mars 2013

AVSENDERNE

juritzen forlag utgir norsk og oversatt skjønnlitteratur, faktabøker, hobbybøker og biografier. Forlaget satser på å etablere ukjente, norske forfattere. Bøkene publiseres både elektronisk og på papir. Etablert 2006.

juritzen jr utgir barne- og ungdomsbøker med hovedfokus på bøker av norske forfattere og illustratører. Bøkene publiseres både elektronisk, som app og på papir. Etablert 2012.

Improba forlag skal være et alternativ til tradisjonell publisering i tradisjonelle kanaler. Forlaget har som mål å nå leserne på nye måter. Etablert 2012.

Selskapene er heleid av Arve Juritzen, og omtales i dette felles høringssvaret som juritzen-forlagene og som "vi".

INNLEDNING

Min erfaring fra bokbransjen går bare syv år tilbake i tid, likevel har jeg opplevd dramatiske forandringer i hvordan bøker skapes, selges og leses. Vi står midt i et teknologiskifte og en kommersialisering av litteraturen.

Jeg overraskes stadig over skremmebildet som tegnes av hvordan bokbransjen kan bli, hvis ikke dagens systemer, tanker og reguleringer sementeres i en ny boklov. Slik jeg opplever bransjen er vi for lengst i denne "skremmeverdenen". Bestselgerne dominerer, bredden er borte, og det er vanskelig å løfte frem norske forfattere.

Forfatteren Roger Phil beskrev i Dagsavisen hvordan han under en kjøretur fra Oslo til Kristiansand var innom bokhandlere i Horten, Tønsberg, Sandefjord, Larvik, Porsgrunn, Risør, Arendal, Grimstad og Lillesand for å kjøpe en ny aktuell bok av en norsk forfatter. Ingen bokhandel hadde den nye boken inne, den kunne bestilles med en ukes leveringstid.

"La dem sitte med sine monopoler", skrev forfatteren og oversetteren Per M. Tangerud i Aftenposten, og la til: "Det kommer til å gå med dem som det gikk med Kodak, som ikke oppdaget at folk ikke lenger brukte film".

Debatten om Bokloven har vært mislykket. Vi har ikke klart å heve den over diskusjon om fastpris. Slik vi ser det er fastpris alene ingen løsning på de utfordringer norske forfattere, forlegger og bokselgere står foran. Derfor er det underlig at Forfatterforeningen er så lite aktiv i debatten og ikke ser at høy bokpris x høy royalté x 0 salg faktisk blir 0 i inntekt. Forfatterne er de som er mest truet og minst ivaretatt i forslaget til Boklov.

Debatten har vært dominert av mange hurra-for-bokloven-kronikker skrevet av ansatte i Forlegger- og Bokhandlerforeningen. Ingen har debattert at begge disse foreningene finansieres med drøyt 70 prosent av forlagene Cappelen Damm, Gyldendal og Aschehoug.

Boklovens formålsparagraf nevner kun to grupper: forfatteren og leseren. Derfor er det underlig at disse gruppene ikke tilgodeses med konkrete tiltak i lovteksten. Departementets argumentasjon har et hovedfokus på å ivareta bokhandlernes posisjon. Derfor et vårt hovedfokus i tilsvaret å ivareta interessene til de små og mellomstore forlagene.

Uten mange og sterke forlag vil en rekke forfattere ikke bli utgitt. Kun med en flora av forskjellige forlag vil Boklovens formål om "bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur" bli oppfylt. Bokloven må derfor langt mer konkret og tydelig demme opp for den stadig økende kartell- og maktkonsentrasjonen i norsk litteratur.

Drøyt 16 prosent av norsk bokomsetning har valgt å stå utenfor Forleggerforeningen og Bokavtalen. "Bredde, mangfold og kvalitet" styrkes ikke ved å tvinge de siste 16 prosent av frie forlag inn i et felles system som ikke gagnar oss.

"Bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur" ivaretas kun ved at kartell- og maktkonsentrasjonen svekkes. Dersom dette sikres, er vi for boklov og for fastpris.

HØRINGSSPØRSMÅL 1: LOVENS FORMÅLSPARAGRAF

Formålet med denne lov er å legge til rette for bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur, samt god tilgjengelighet over hele landet. Særlig viktig er det å ivareta forfatteren og leseren. Loven skal bidra til å fremme kultur og kunnskapsformidling og styrke norsk språk og skriftkultur.

Tilsvar:

Lovens formålsparagraf er god, men vi kan ikke se at formålsparagrafen følges opp av selve lovreguleringen.

Særlig viktig er det å ivareta forfatteren og leseren:

Bokloven vil gi høyere, faste bokpriser, ergo blir leserens situasjon forverret. Fastpris med lengre varighet vil gi et klasseskille mellom de som har råd til nye bøker, og de som må vente til fastprisen er over. Spesielt er dette negativt for barn og unge.

Bokloven har ingen reguleringer som vil garantere at forfatternes bøker føres av alle bokhandlere, ergo forbedres ikke forfatterens vilkår.

Lovteksten inneholder ikke reguleringer som garanterer mangfold og bredde, og lovteksten sier ikke noe om kvalitet.

Konklusjon:

Vi støtter Boklovens formålsparagraf, men mener at lovteksten må forandres og gjøres mer konkret slik at den sikrer en gjennomføring av formålsparagrafen.

HØRINGSSPØRSMÅL 2: E-BØKER

Alternativ 1 – e-bøker omfattet av bokloven

Loven gjelder omsetning av bøker utgitt av norsk forlag for salg ved norsk forhandler. Loven gjelder likevel ikke salg til sluttbruker i annen stat i Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet. Loven gjelder uansett publiseringsformat.

Alternativ 2 – e-bøker ikke omfattet av bokloven

Loven gjelder omsetning av bøker utgitt av norsk forlag for salg ved norsk forhandler. Loven gjelder likevel ikke salg til sluttbruker i annen stat i Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet. Loven gjelder analoge bøker og lydbøker.

Tilsvar:

Det er en bred enighet om at satsingen på e-bøker i regi av Forlegger- og Bokhandlerforeningen ikke har vært vellykket. Vi hevder at dette er en valgt trenering for å utsette overgangen fra papirbøker i fysisk bokhandel til e-handel. De tre dominerende forlagene/bokkjedene har nylig investert store beløp i å bygge opp fysiske butikker, og ønsker derfor å opprettholde omsetningen i disse.

Flere frittstående aktører har forsøkt å etablere salg av e-bøker, men har blitt stoppet fordi de ikke har fått konkurransedyktige leveringsvilkår for e-bøker fra de tre store forlagene. En aktør som har snakket mye om dette i media er Emviem.

Hvis også e-bøker omfattes av bokloven, vil maktkonsentrasjonen forsterkes, og de tre store forlagshusene vil også få kontroll over den fremtidsrettede delen av bokomsetningen.

For å øke mangfoldet for leserne og for at forfatterne skal kunne få flere publiseringsmuligheter, må omsetning av e-bøker være fritt, og det må pålegges alle forlag leveringsplikt til konkurransedyktige betingelser.

Det er også viktig å ta hensyn til at e-handel ikke har fysiske landegrensler. Departementets høringsnotat viser tydelig hvordan stadig flere nordmenn kjøper lesebrett og bøker fra utenlandske aktører. Dette betyr at vi "lærer opp" en ny generasjon til å lese bøker på engelsk. Omsetningen av oversatt litteratur er svært viktig for å opprettholde økonomien i bokbransjen og dermed kunne satse på og utvikle norske forfattere.

Vi mener at ikke-regulert omsetning av e-bøker vil være mest egnet til å stoppe "lekkasjen" til engelskspråklige bøker og e-handel fra andre land.

Konklusjon:

Vi mener at alternativ 2 må velges: E-bøker skal ikke omfattes av bokloven, og det må i lovteksten legges til leveringsplikt til konkurransedyktige vilkår.

HØRINGSSPØRSMÅL 3: FAGBØKER

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om lengden på fastpris for fagbøker bør være den samme som for skjønnlitteratur.

Tilsvaret/konklusjon:

juritzen-forlagene utgir ikke fagbøker og har derfor ingen mening om dette punktet. Vi antar at faktabøker til allmenntil markedet som biografier, hobbybøker, oppslagsverk, historiske bøker osv. ikke er inkludert i betegnelsen "fagbøker".

HØRINGSSPØRSMÅL 4: SAMARBEID OM STANDARDKONTRAKTER

Departementet foreslår følgende formulering:

Representanter for forfattere, oversettere og leverandører kan samarbeide om standardkontrakter som inneholder bestemmelser om royaltysatser for forfattere og provisjonssatser for deres agenter, samt oversetterhonorar.

Tilsvaret/konklusjon:

Vi støtter departementets formulering om fortsatt samarbeid om standardkontrakter.

HØRINGSSPØRSMÅL 5: FASTPRIS

Alternativ 1: Boklov med obligatorisk fastpris

Alternativ 2: Boklov som gir rett til å samarbeide om bokomsetning

Tilsvar:

Diskusjonen om fastpris har dominert debatten om Bokloven og overskygget andre viktigere områder som bedre kan styrke norsk litteratur.

Fastpris har én funksjon: Å hindre kiosker, dagligvare, bensinstasjoner osv. fra å bruke nye bøker som lokkevarer der prisen er dumpet. Juritzen-forlagene har opplevd slik ufrivillig prisdumping av viktige utgivelser midt i lanseringsperioden. Dette var meget skadelig for salget av boken til full pris i bokhandel.

Juritzen-forlagene ønsker derfor muligheten til å bruke fastpris, men vi ønsker ikke at den skal være obligatorisk. Det vil fjerne siste rest av konkurranse i bokbransjen.

Forlag som har valgt å stå utenfor Forleggerforeningen og dermed Bokavtalen, står for drøyt 16 prosent av den samlede omsetningen av bøker. Mange av oss har valgt å stå utenfor først og fremst for å kunne bruke pris som et konkurransefortrinn og på den måte klare å etablere nye forfattere.

Siden oppstarten i 2006 har Juritzen forlag hvert år klart å etablere en debuterende forfatter på bestselgerlistene ved å rabattere forfatterens nye bok i fastprisperioden januar til mai. Dette har vært et konkurransefortrinn som har fungert, og dermed skapt flere trygge forfatterskap. Ved å innføre obligatorisk fastpris vil også den siste rest av konkurransen i bokbransjen forsvinne.

I fjor bestemte to forlagseide bokkjeder seg for ikke å selge våre bøker rabattert i fastprisperioden. Dermed var vårt fortrinn stengt, og vi har siden ikke klart å gjøre en debuterende forfatter kjent og etablert.

Uansett hvordan man velger å lese de forskjellige statistikkene, er maktkonsentrasjonen i bokbransjen stor. Ved en obligatorisk fastpris øker maktkonsentrasjonen, og små forlag vil ikke kunne hevde seg slik vi har sett de siste årene.

Muligheten til fleksibel prissetting er også nyttig i formidling av bøker til bedrifts- og organisasjonsmarkedet. For små forlag er dette direktesalget avgjørende for en positiv økonomi.

Konklusjon:

Over 16 prosent av bokforlagene har valgt å stå utenfor Forleggerforeningen og Bokavtalen. En obligatorisk fastpris vil derfor styrke kartelldannelsen og maktkonsentrasjonen. Vi mener derfor Departementet må velge alternativ 2: Boklov som gir rett til å samarbeide om bokomsetning.

HØRINGSSPØRSMÅL 6: FASTPRISENS LENGDE – VERSJONSPRISING

Gjeldende forskrift åpner for versjonsprising samtidig som det kun er nye bøker som skal ha fastpris. Departementet ser derfor at det kan være et behov for at bokloven har bestemmelser som avgrenser muligheten til å omgå eller uthule at fastprisordningen kun skal gjelde nye bøker for en avgrenset periode. Departementet ber om synspunkter på hvordan forskriften bør utformes på dette punktet

Tilsvar/konklusjon:

Vi mener at en fastprisordning skal være FRIVILLIG, og dermed bortfaller dette punktet.

HØRINGSSPØRSMÅL 7: FASTPRISENS LENGDE

Departementet ber om høringsinstansenes syn på følgende alternativer:

- 1. Dagens ordning – fastprisen gjelder i utgivelsesåret og til og med 30. april året etter.*
- 2. Fastprisen gjelder i 12 måneder fra bokens utgivelsesdato.*
- 3. Individuell fastprisperiode etter en konkret vurdering av hver bokutgivelse, men med et tak på hvor lang perioden bør være.*

Vi ber også om høringsinstansenes innspill til andre mulige fastprisperioder. Vi ber spesielt om høringsinstansenes vurdering av om en ordning med 12 måneders fastpris vil innebære store administrative kostnader eller andre ulemper sammenliknet med dagens ordning.

Tilsvar/konklusjon:

En variabel fastprisperiode vil være umulig å håndtere for både butikker og forlag. Vi mener derfor at en FRIVILLIG fastprisordning skal gjelde i utgivelsesåret og til og med 30. april året etter.

HØRINGSSPØRSMÅL 8: RABATTER TIL SLUTTKUNDE

Departementet foreslår at det skal være adgang til å gi rabatt og at alle kanaler skal ha samme adgang til å gi rabatt. Bestemmelser om generelle rabatter til sluttkunde fastsettes i forskrift.

Tilsvar:

I dag selges alle allmennbøker i alle kanaler med 12.5 pst rabatt. Denne rabatten fungerer ikke lenger som noe ekstra, som et differensiert gode. Vi ser også at veiledende utsalgspris tilpasses rabatten på 12.5 pst, slik at den rabatterte summen blir et rundt beløp. Denne felles rabatten er derfor bare et kompliserende element, og bør fjernes. Forlagene står fritt til å sette ned veiledende fastpris på sine bøker, og dermed oppnå det samme som ved den nå allestedsbrukte rabatten på 12.5 pst.

Mammut-salget er i dag en lukket salgskanal. Bare medlemmer av Forlegger- og Bokhandlerforeningen får selge bøker gjennom Mammut. Dette betyr at 16 pst. av

bokmarkedet holdes utenfor. Det er ingen tekniske distribusjonsgrunner eller lignende som grunngir denne lukkede kartellvirksomheten. Bokloven bør derfor pålegge Forlegger- og Bokhandlerforeningen å åpne Mammut-salget for alle norske forlag.

Konklusjon:

For å opprettholde Boklovens ikke-diskrimineringsprinsipp, må Bokloven pålegge Forlegger- og Bokhandlerforeningen å åpne Mammut-salget for alle norske forlag.

Når det gjelder muligheten til å gi inntil 12,5 pst. rabatt til sluttbruker, mener vi at dette ikke lenger har noen funksjon, det stimulerer ikke lenger til priskonkurransen. Vi mener dermed at muligheten til å gi inntil 12,5 pst rabatt til sluttbruker ikke lenger har noen funksjon og kan fjernes.

HØRINGSSPØRSMÅL 9: SKAFFE- OG LEVERINGSPLIKT

Departementet foreslår at gjeldende ordning der forlagene har plikt til å levere lagerførte bøker til bokhandel, og bokhandlene har plikt til å skaffe bøker på direkte bestilling fra sluttkunde omfatter alle aktører i bransjen. Likevel holdes forhandler som ikke har bokomsetning som sin kjernevirksomhet utenfor ordningen. Mer detaljerte bestemmelser om vilkår for skaffeplikten, blant annet at denne skaffeplikten skal kunne oppfylles kostnadsfritt for forhandleren, vil bli fastsatt i forskrift.

Tilsvar:

Skaffeplikt har ingen kulturpolitisk funksjon lenger, etter at nettbokhandlere kan levere alle utgitte bøker i din postkasse neste dag.

Det som er skadelig for bredden av norsk litteratur er at lager- og gjenkjøpsplikt er blitt tillatt fjernet fra Bokavtalen. Kun en lager- og gjenkjøpsplikt kan sikre leserne tilgang til bredden.

Konklusjon:

Vi mener at skaffeplikten ikke har noen kulturpolitisk funksjon og at en Boklov må gjeninnføre lager- og gjenkjøpsplikt. En slik plikt må gjelde alle norske bokhandlere og forlag.

HØRINGSSPØRSMÅL 10: LITTERATURABONNEMENTER

Alternativ 1

Det åpnes i loven for at forlag kan samarbeide om en abonnementsordning der forhandlere belønnes med høye rabatter på førsteeksemplar og sortimentsrabatt, ved å binde seg til å ta inn et breddesortiment. Det bør etableres flere typer abonnementsordninger, der målsettingen er at de skal være så attraktive at det er et betydelig antall bokhandlere som inngår abonnementsavtaler. Dette er å betrakte som en kulturpolitisk forpliktelse for bokbransjen.

Alternativ 2

Loven gir kun adgang til å inngå litteraturabonnementsordninger mellom enkeltstående forlag og bokhandlere.

Tilsvar:

Etter at litteraturabonnementene ble en frivillig ordning, er de så godt som borte. At loven åpner for MULIGHETEN til en slik ordning, vil ikke ha noen effekt.

Bokkjedene vil i dag ikke inngå avtale om litteraturabonnementer eller førsteeksemplar med noen forlag som står utenfor Forleggerforeningen. For å opprettholde Boklovens ikke-diskrimineringsprinsipp, må Bokloven pålegge Bokhandlerforeningen å inngå slike avtaler med alle forlag som ønsker det.

Konklusjon:

For å opprettholde bredden av norsk litteratur må Bokloven fastsette en obligatorisk ordning med litteraturabonnementer og levering av førsteeksemplar. Denne ordningen må gjelde alle butikker og alle forlag uavhengig av medlemskap i Forlegger- eller Bokhandlerforeningen.

HØRINGSSPØRSMÅL 11: IKKE-DISKRIMINERINGSPRINSIPP

Departementet foreslår å lovfeste et ikke-diskrimineringsprinsipp basert på eierskap i bokloven.

Tilsvar:

Det er ikke riktig når det i Departementets høringsnotat opplyser:

I konkurranseloven § 11 er det et forbud mot misbruk av dominerende stilling, som kan ramme utestengning eller tilgang på dårligere vilkår for forlag som ikke selv eier bokhandler. Etter denne bestemmelsen er det imidlertid lagt til grunn at med markedsandeler under 40 pst. vil dominans normalt være utelukket. Markedsandelene til dagens bokhandlerkjeder er i dag såpass langt under en slik andel at denne bestemmelsen ikke vil komme til anvendelse.

Departementets hovedkilde i høringsnotatet er undersøkelsen fra Oslo Economics. Det er derfor viktig å legge til grunn at Ove Skaug Halsos i Oslo Economics til Aftenposten 22. februar 2013 sa:

***... at tallene i undersøkelsen viser en forenklet utgave av situasjonen.
– Det kan hende at forlagene har en dominerende stilling i enkelte markeder.
Uansett kan jeg si at våre tall ikke er egnet til bastante konklusjoner, sier Skaug Halsos.***

Det blir feil når Departementet velger å måle maktkonsentrasjonen i enkeltstående selskaper. Man må legge til grunn det nære samarbeidet mellom Gyldendal og Aschehoug og deres felles eierskap av en rekke sentrale virksomheter innenfor bokbransjen.

Ifølge Bokhandlerforeningen har Cappelen Damm, Gyldendal og Aschehoug samlet 73 prosent av bokhandlermarkedet. Norli/Libris (Aschehoug) har 35 prosent markedsandel og ARK (Gyldendal) 30 prosent. Selv hver for seg er disse selskapene så store at de nærmer seg grensen for markedsdominans når detaljleddet vurderes isolert.

I tillegg til å eie begge distribusjonsselskapene for bøker, alle bokklubber og de største nettbokhandlerne kontrollerer de tre store forlagene altså hele 73 prosent av omsetning gjennom butikk. Ingen forlag i Norge kan nå frem til mange lesere uten å benytte selskaper eid av Gyldendal, Aschehoug og Cappelen Damm.

Dette er maktkonsentrasjonen Bokloven må speile for å oppnå formålsparagrafen om *å legge til rette for bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur*.

Uten et velfungerende ikke-diskrimineringsprinsipp er det vanskelig å forsvare en Boklov i en så kartellbasert og maktkonsentrert bransje. Det er derfor avgjørende at et ikke-diskrimineringsprinsipp fylles med mer konkret innhold som tydelig begrenser maktkonsentrasjon og hindrer dens vekst.

Konklusjon:

Vi er for et ikke-diskrimineringsprinsipp, men det må utarbeides et langt mer konkret og grensesettende innhold enn det lovforslaget gjør i dag.

HØRINGSSPØRSMÅL 12: PRINSIPP FOR RABATT TIL FORHANDLER

Departementet foreslår tre omfattende alternativer som vi velger å ikke gjengi her.

Tilsvar:

Bokavtalen hadde i mange år 43 pst. som grunnrabatten fra forlag til butikk. I Bokloven vil Departementet øke denne rabatten til 50 pst. Dermed øker butikkjedenes andel på bekostning av forlagene med nesten en halv milliard kroner årlig.

Et tak for rabatten vil fungere som en ny grunnrabatt. I tillegg til denne rabatten kommer kjederabatter og avgift for intern og ekstern markedsføring. Til sammen vil dette gi en rabatt på ca. 60 pst. For alle forlag som ikke eier bokhandel er dette en katastrofal økning, og det vil føre til konkurser.

Bokloven åpner for fortsatt mulighet til skjulte rabatter gjennom kjederabatter og markedsstøtte. Disse kravene har økt betydelig de siste årene. Hvis Boklovens ikke-diskrimineringsprinsipp og ønske om litterært mangfold skal tas på alvor, må taket for rabatten opprettholdes på Bokavtalens nivå på 43 pst. uten at det åpnes for ytterligere, skjulte rabatter.

I høringsnotatets tekst om *prinsipp for rabatt til forhandler* kan det virke som om Departementet har glemt at det er forfatterne i samarbeide med forlaget som utvikler og skaper bøkene. Forlagene tar alle risikoer og kostnaden til utvikling, produksjon og frakt til bokhandlerne, og som regel minimeres butikkenes risiko ved at de får anledning til å returnere usolgte bøker. Det fleste forlag mottar hele 10 pst. av solgte bøker i retur, ofte langt mer.

I alternativ 1 heter det: *Taket på rabatten skal ikke føre til noen begrensninger i friheten aktørene har til å inngå avtaler seg imellom.* Det er vanskelig å forstå meningen av denne setningen, men vi oppfatter det som at den åpner for ytterligere rabatter/ytelser til bokkjedene. I så fall bortfaller jo virkningen av hele reguleringen.

Alternativ 2 basert på konkrete gjenytelser tror vi ikke vil la seg gjennomføre i praksis.

Alternativ 3 kjenner vi konsekvensen av: et stadig økende krav om rabatter og markedsstøtte til et nivå der forlagene ikke lenger kan utvikle nye forfatterskap.

Konklusjon:

Det litterære mangfoldet sikres kun ved en stor flora av forskjellige forlag. Vi ber derfor departementet velge alternativ 1 og justere det lovregulerte taket på rabattene til 43 pst. slik det var i Bokavtalen.

HØRINGSSPØRSMÅL 13: SAMARBEID OM FRAKT- OG LEVERINGSBETINGELSER

Departementet foreslår at hjemmel for samarbeid om frakt- og leveringsbestemmelser videreføres.

Tilsvar/konklusjon:

Vi mener dagens ordning bør videreføres, men betalingsbetingelsene fra bokhandel til forlag bør justeres fra dagens 90 dager til 60 dager. Dette er spesielt viktig for små forlag med begrenset likviditet. Igjen må mangfoldet sikres.

HØRINGSSPØRSMÅL 14: RÅDGIVENDE NEMND

Departementet foreslår å etablere en egen rådgivende nemnd for tvisteløsning ved avtaleinngåelse mellom leverandør og forhandler.

Tilsvar:

En slik nemnd er et nyttig og klokt forslag, men nemnden kan ikke ha medlemmer fra Bokhandler- og Forleggerforeningen.

Tidligere var disse to foreningene bokbransjens motpoler, som LO og NHO. Etter at de tre store forlagene nå kontrollerer 73 pst. av salget gjennom bokhandelen, sitter representanter fra Cappelen Damm, Gyldendal og Aschehoug i styrene for begge foreningene.

Både Bokhandler- og Forleggerforeningen finansieres av medlemsavgift som er basert på omsetningen. Dermed finansierer Cappelen Damm, Gyldendal og Aschehoug omtrent 73 pst. av BEGGE foreningens drift og lønninger. Bokhandler- og Forleggerforeningen er dermed så godt som én forening. Dette er en av grunnene til at juritzen-forlagene, til tross for utallige

oppfordringer, ikke ønsker å være medlem av Forleggerforeningen. Kartell og maktkonsentrasjonen i bokbransjen blir forsterket hvis Forlegger- og Bokhandlerforeningen skal ha to av tre medlemmer i en rådgivende nemnd for tvisteløsning. En slik nemnd vil ikke ha tillit i hele bransjen, og dermed ikke fungere.

Konklusjon:

Vi støtter forslaget om en rådgivende nemnd for tvisteløsning, men den må være helt bransjeuavhengig og ikke bestå av representanter fra Forlegger- og Bokhandlerforeningen. Vi foreslår at nemnden legges til Konkurransetilsynet.

HØRINGSSPØRSMÅL 15: EIERSKAPSBEGRENSNINGER

Departementet foreslår ikke å innføre eierskapsbegrensninger i forbindelse med dette lovarbeidet.

Tilsvar:

Maktkonsentrasjonen i bokbransjen er grundig dokumentert gjennom utallige oppslag og debattinnlegg i media. Også Departementets høringsnotat omtaler kartellvirksomheten og maktkonsentrasjonen.

Det er derfor underlig at lovforslaget ender med konklusjonen om at eierskapsbegrensninger ikke er nødvendig. Vi kan forstå at slike inngrep er krevende og ikke lar seg gjennomføre innenfor de tidsrammer som er lagt opp for arbeidet med Bokloven. Kan det være grunnen til at man i avsnitt 6 "Eierskapsbegrensninger" baserer konklusjonen på flere feilaktige opplysninger?

Departementet argumenter med at medieeierskapsloven ikke kan overføres til bokbransjen. Det er heller ikke nødvendig for å innføre eierskapsbegrensninger.

Høringsnotatet påstår at: *Oslo Economics konkluderer med at dagens bokmarked er lite konsentrert og forholdene ligger til rette for konkurranse.*

Vi har tidligere gjengitt Ove Skaug Halsos i Oslo Economics uttalelser til Aftenposten 22. februar 2013, der han sa:

***... at tallene i undersøkelsen viser en forenklet utgave av situasjonen.
–Det kan hende at forlagene har en dominerende stilling i enkelte markeder.
Uansett kan jeg si at våre tall ikke er egnet til bastante konklusjoner, sier Skaug Halsos.***

Departementet oppgir i samme avsnitt markedsandelene til *Cappelen Damm (20,6 pst.)*, *Gyldendal (16,5 pst.)* og *Aschehoug (12,7 pst.)* Samlet blir dette 49,8 pst. Departementet skriver et annet sted i høringsnotatet at konkurranseloven § 11 definerer uheldig markedsrett ved 40 pst dominans. Når dette fravikes i vurderingen, betyr det at departementet ikke vektlegger det tette samarbeidet mellom de tre store forlagene både gjennom felles selskaper og deres finansiering av både Forlegger- og Bokhandlerforeningen.

Uten å begrense kartellvirksomheten og maktkonsentrasjonen vil myndighetene ikke oppnå Boklovens formålsparagraf om *å legge til rette for bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur, samt god tilgjengelighet over hele landet ... og styrke norsk språk og skriftkultur.*

Konklusjon:

Når Departementet velger å ikke innføre eierskapsbegrensninger, må dette gjenspeiles i andre tiltak i Bokloven som begrenser økt kartellvirksomhet og maktkonsentrasjon:

- Ikke obligatorisk fastpris, men valgfritt slik at noe konkurranse opprettholdes
- Rabatt-taket opprettholdes på samme nivå som i Bokavtalen, og økes ikke
- Innføring av obligatoriske litteraturabonnement og førsteeksemplar fra alle forlag
- Lager- og gjenkjøpsplikten gjeninnføres
- Normal betalingsutsettelse til kjedene på 60 dager, ikke 90 dager
- Mammutsalget åpnes for alle forlag
- Rådgivende nemnd uten medlemmer fra Forlegger- og Bokhandlerforeningen
- Mer konkret innhold i ikke-diskrimineringsprinsippet
- E-bøker holdes utenfor Bokloven